

DĚJEPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **Dějepis** vychází ze vzdělávací oblasti ČLOVĚK A SPOLEČNOST.

Je to povinný předmět, který se vyučuje jako samostatný předmět v 6. – 9. ročníku 2 hodiny týdně.

Vzdělávací obsah předmětu

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu dějepis směřuje k

- rozvíjení vlastního historického vědomí
- vnímání obrazu hlavních vývojových linií
- získávání orientace v historickém čase
- pochopení souvislostí dějinných událostí a procesů
- chápání kulturní rozmanitosti světa
- utváření pozitivního hodnotového systému

Výuka je organizována v budově školy ve třídě. Filmová a divadelní představení, besedy apod. se realizují mimo budovu u pořádajících organizací.

Vyučovací předmět **Dějepis** je úzce spjat s ostatními vyučovacími předměty, např.:

- **Zeměpis** – orientace v prostoru, územní rozsah států, ...
- **Matematika, Fyzika, Přírodopis, Chemie** – vědecké poznatky, rozvoj vědy a techniky, ...
- **Výtvarná výchova** – stavební slohy, umělecká díla, významní umělci, ...

- **Hudební výchova** – vývoj hudebních projevů, významní skladatelé, ...
- **Jazyky** – významní spisovatelé a jejich tvorba, ...
- **Výchova k občanství** – člověk a společnost, stát a státní zřízení, lidská a občanská práva, volební systém, ...
- **Tělesná výchova** – odkaz řecké kultury, olympijské hry, ...

V tomto předmětu jsou realizována následující **průřezová témata**:

- **Osobnostní a sociální výchova – OSV** – Hodnoty, postoje, praktická etika
- **Multikulturní výchova – MKV** – Kulturní difference (sbližování a prolínání kulturních vlivů v období helénismu, předsudky, stereotypy, husitství, ...); Lidské vztahy; Etnický původ; Multikulturalita; Princip sociálního smíru a solidarity
- **Mediální výchova – MDV** – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (národní obrození, propaganda, sdělovací prostředky a politika, ...); Vnímání autora mediálních sdělení; Fungování a vliv médií ve společnosti
- **Výchova demokratického občana – VDO** – Občan, občanská společnost a stát (demokracie, despotie, tyranie, občanská práva, náboženská nesnášenlivost, tolerance, občanská společnost, volební systém, formy vlády, totalita, rasismus, holocaust, ideologie, ...); Formy participace občanů v politickém životě; Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – EGS** – Evropa a svět nás zajímá; Objevujeme Evropu svět; Jsme Evropané (integrace Evropy, vliv Říma na raně středověké státy, formování evropských států, křížové výpravy, mír. poselství Jiřího z Poděbrad, reformace, význam objevení Ameriky, buržoazní a buržoazně demokratické revoluce, ...)
- **Enviromentální výchova – EV – Základní** podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků a žákyň

Kompetence k učení

Žák / Žákyně

- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí
- propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na společ. a kulturní jevy

Učitel / Učitelka

- zadává úkoly, při kterých žáci a žákyně vyhledávají a kombinují informace z různých zdrojů
- vede žáky a žákyně k užívání správné terminologie a symboliky
- zadává úkoly, které vyžadují využití poznatků z různých předmětů
- vede k zamyšlení nad historickým vývojem

Kompetence k řešení problémů

Žák / Žákyně

- vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen / schopna je obhájit

Učitel / Učitelka

- zařazuje rozmanité aktivity (diskuse, výklad, kreslení, řešení problémů, ICT, AV technika)
- zařazuje metody, při kterých žáci a žákyně sami docházejí k závěrům a řešením
- vede ke kritickému myšlení a logickému uvažování

- umožňuje žákům naučit se digitalizované zdroje a informace třídit, srovnávat a kriticky hodnotit

Kompetence komunikativní

Žák / Žákyně

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, ...
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

Učitel / Učitelka

- vede žáky a žákyně k přesnému a výstižnému vyjadřování
- zařazuje do výuky diskuzi
- vede žáky a žákyně k věcnému argumentování
- vede žáky a žákyně k práci s různými typy textů
- vede k využívání informačních a komunikačních prostředků
- umožňuje žákům komunikovat o tvůrčích postupech a výsledcích práce s digitálními historickými zdroji a prameny prostřednictvím vhodných digitálních komunikačních prostředků, nástrojů a přístrojů

Kompetence sociální a personální

Žák / Žákyně

- účinně spolupracuje ve skupině
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu

Učitel / Učitelka

- vytváří příznivé klima třídy
- dodává žákům a žákyním sebedůvěru

- podle potřeby žákům a žákyním v činnostech pomáhá
- vede žáky k zodpovědné výstavbě a správě digitální identity, k dodržování základních bezpečnostních pravidel, k respektování autorských práv

Kompetence občanské

Žák / Žákyně

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen /schopna vcítit se do situací ostatních lidí
- odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy
- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví
- projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

Učitel / Učitelka

- reflektuje při výuce společenské i přírodní dění
- vede žáky a žákyně k tomu, aby brali ohled na druhé
- motivuje žáky a žákyně k prozkoumávání názorů a pohledů lišících se od jejich vlastních
- pěstuje v žácích a žákyních vztah k tradicím, národnímu, historickému a kulturnímu dědictví

Kompetence pracovní

Žák / Žákyně

- dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky
- využívá svých znalostí v běžné praxi

Učitel / Učitelka

- požaduje dodržování dohodnuté kvality práce
- umožňuje žákům a žákyním vzájemně si radit a pomáhat

- vede žáky a žákyně k využívání znalostí v běžné praxi

Kompetence digitální

Žák / Žákyně

- používá aktivně a účelně k orientaci v historické realitě dostupné digitální technologie, portály s dějepisnými materiály a dostupné online dějepisné kanály a pořady
- pracuje s digitalizovanými historickými zdroji a prameny, s archiváliemi, s historickými ilustracemi a animacemi, s digitálními historickými mapami

Učitel / Učitelka

- podporuje žáky v tom, aby využívali digitální technologie k orientaci v historické realitě
- vede žáky k tomu, aby pracovali s digitalizovanými historickými zdroji a prameny
- klade důraz na ochranu osobních údajů a osobních dat žáků

Dějepis 6

RVP VÝSTUPY	ŠVP VÝSTUPY	UČIVO
D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků	Chápe důležitost historického vývoje pro současný život (popíše na konkrétních případech).	Člověk v dějinách
D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti, pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány	Uvede příklady informačních zdrojů, pojmenuje instituce, kde lze tyto zdroje nalézt, dělí historické prameny.	Historické prameny – knihovna, muzeum, archiv Pomocné vědy historické
D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu	Seznámí se s časovou osou a historickou mapou, zapíše letopočet na časovou osu, seřadí hlavní historické epochy.	Historická mapa Časová osa, měření času, kalendář, letopočet
D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu	Zařadí období pravěku mezi historické epochy, zná období pravěku, popíše vývojové fáze člověka, seznámí se pomocí obrazového materiálu s pravěkým uměním.	Počátky lidské společnosti Pravěk – doba kamenná, vývojové fáze člověka Pravěké umění
D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost	Dokáže vysvětlit rozdíl mezi sběračem, lovcem a zemědělcem. Vysvětlí pojem domestikace. Popíše výhody zpracování kovů.	Vznik a počátky zemědělství Doba bronzová a železná Rozvoj řemesel a obchodu
D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací	Vysvětlí vliv přírodních podmínek na vznik starověkých civilizací	Nejstarší civilizace – Mezopotámie, Egypt, Indie a Čína
D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví	Pomocí obrazového materiálu dokáže rozlišit nejvýznamnější památky, které se staly součástí světového dědictví, seznámí se s různými typy starověkého písma	Pyramidy, zikkuraty Písemné prameny (obrázkové, klínové písmo, hieroglyfy)
D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a zrod křesťanství	Vymezuje hranice starověkého Řecka a Říma, orientuje se na mapě, charakterizuje život ve starověkém Řecku a Římě Seznámí se základními znaky antické kultury	Přírodní podmínky starověkého Řecka a Říma Život starých Řeků a Římanů Antická kultura, věda a náboženství Významné osobnosti antiky Vznik křesťanství

RVP VÝSTUPY	ŠVP VÝSTUPY	UČIVO
D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie	Porovná formy vlády v městských státech. Seřadí vrstvy obyvatelstva Řecka a Říma podle postavení ve společnosti. Vysvětlí pojem demokracie, republika, diktatura, císařství	Sparta, Athény Řím – republika, císařství
Průřezová témata, přesahy, souvislosti		
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA Hodnoty, postoje, praktická etika (obhajování a dodrž. lidských práv a svobod)		
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (romány a filmy s historickou tematikou)		
VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH Objevujeme Evropu a svět		
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA Etnický původ		
ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí		
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA Formy participace občanů v politickém životě		

Dějepis 7

RVP VÝSTUPY	ŠVP VÝSTUPY	UČIVO
D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států	Popíše příčiny a důsledky příchodu nových národů a jejich vlivu na utváření střední Evropy	Stěhování národů
D-9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech	Uvede základní informace o státech, které ovlivnily vývoj Českého státu	Raně středověké státní útvary na našem území
D-9-4-03 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí	Popíše úlohu a postavení církve ve středověké společnosti	Církev ve středověku
D-9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury	Porovná postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti; uvede příklady románské a gotické kultury, které se staly součástí kulturního dědictví	Struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev; Románský a gotický sloh
D-9-5-01 vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve	Charakterizuje antický ideál člověka, rozpozná znaky renesanční kultury; uvede důvody kvůli kterým došlo k reformaci	Reformace a jejich šíření Evropou; Renesance a humanismus
D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život	Vymezí hlavní myšlenky Jana Husa, charakterizuje husitství a vysvětlí důsledky husitských válek	Jan Hus a husitství
D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky	Vysvětlí příčiny zámořských objevů, vysvětlí, které středověké státy se podílely na zámořských objevech a objasní důsledky	Zámořské objevy
D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie	Popíše situaci v Evropě na pomezí středověku a novověku, popíše vývoj Českého státu po roce 1526	Český stát po roce 1526

Průřezová témata, přesahy, souvislosti
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA Hodnoty, postoje, praktická etika (obhajování a dodrž. lidských práv a svobod)
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (romány a filmy s historickou tematikou)
VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH Evropa a svět nás zajímá (pověsti, zvyky a tradice; život ve středověku v ostatních zemích Evropy) Objevujeme Evropu a svět (rozvoj vědomí evropské identity a tradiční evropské hodnoty – humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, zodpovědnost)
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA Etnický původ (základní informace o národech žijících v Evropě; gotická kultura a vzdělanost) Kulturní difference (respektování zvláštností různých etnik); Etnický původ (odlišné myšlení a vnímání světa);
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA Formy participace občanů v politickém životě (obec jako základní jednotka samosprávy, normy, zákony; organizace a společenská hnutí) Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování (pochopení řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti)

Dějepis 8

RVP VÝSTUPY	ŠVP VÝSTUPY	UČIVO
D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky	Vysvětlí náboženské a mocenské příčiny třicetileté války a charakterizuje důsledky třicetileté války pro české a evropské dějiny	Třicetiletá válka
D-9-5-06 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek	Popíše znaky barokního stylu a uvede jeho představitele ve všech oborech umění	Baroko
D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti	Vysvětlí hlavní myšlenky osvícenství, charakterizuje modernizaci společnosti, vyjmenuje důležité mezníky, vysvětlí změny ve společnosti a vznik nových vrstev obyvatel	Osvícenství, modernizace společnosti, politický vývoj ve světě
D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi Francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě	Vysvětlí hlavní myšlenky revoluce, popíše její důsledky a vliv na vývoj evropských států a společnosti	Francouzská revoluce a Napoleonské války
D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů	Vysvětlí příčiny a průběh českého národního obrození, osvětlí jeho odraz v kultuře, uvede významné představitele	Národní obrození
D-9-6-04 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií	Zhodnotí nerovnoměrný vývoj a rozpory mezi jednotlivými státy vedoucí k vzájemným konfliktům v předvečer světové války; na příkladech ilustruje život společenských skupin v 19. století, objasní vliv průmyslové revoluce na vývoj společnosti	Vývoj v evropských státech v 19. století, vzestup USA, společnost v 19. století

Průřezová témata, přesahy, souvislosti
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA Hodnoty, postoje, praktická etika
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA Občan, občanská společnost a stát
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA Mezilidské vztahy
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA Formy participace občanů v politickém životě
VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH Evropa a svět nás zajímá
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA Lidské vztahy
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA Etnický původ
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA Kulturní difference
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA Princip sociálního smíru a solidarity
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

Dějepis 9

RVP VÝSTUPY	ŠVP VÝSTUPY	UČIVO
D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky	Vymezí 1. pol. 20. stol. jako období dvou nejničivějších světových válek	1. a 2. světová válka
D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů	Vlastními slovy vyjádří klady demokratických systémů, objasní případné nedostatky	Demokratické státy v Evropě a ve světě po 1. světové válce
D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu	Charakterizuje totalitní režimy, dokáže najít jejich shodné a odlišné znaky, uvede země, ve kterých se tyto režimy prosadily, objasní příčiny nastolení totalitních režimů	Totalitní státy v Evropě po 1. světové válce, fašismus, nacismus, komunismus
D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv	Vysvětlí pojmy antisemitismus, rasismus	Holocaust, Šoa
D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	Popíše vznik ČSR a charakterizuje její vývoj v meziválečném období, zhodnotí mezinárodní postavení ČSR, popíše průběh a postavení ČSR za 2. světové války	ČSR v 1. polovině 20. století
D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků	Objasní důsledky 2. světové války; popíše příčiny vzniku studené války, charakterizuje supervelmoci – USA a SSSR	Politické, mocenské a ekonomické důsledky války; Studená válka
D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce	Porovná vývoj v západní a východní Evropě	Železná opona, NATO, Varšavská smlouva
D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí	Uvede problémy třetího světa	Dekolonizace
D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa	Chápe návaznost světových dějin, příčiny a důsledky jednotlivých konfliktů	Problémy současnosti

Průřezová témata, přesahy, souvislosti
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie Formy participace občanů na politickém životě – volební systémy, demokrat. volby a politika; Občan, občanská společnost a stát – lidská práva, formy vlády ve světě Formy participace občanů v politickém životě – mezinárodní participace občanů v politickém životě
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA Princip sociálního smíru a solidarity – otázka lidských práv, zákl. dokumenty Kulturní difference – respektování zvláštností různých etnik Etnický původ – odlišnost lidí a jejich vzájemná rovnost Multikulturalita – vstřícný postoj k odlišnostem Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám;
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA Fungování a vliv médií ve společnosti – faktory ovlivňující média, role médií v životě jednotlivce Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení – chápání podstaty mediálního sdělení Vnímání autora mediálních sdělení – identifikování postojů a názorů autora
VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH Evropa a svět nás zajímá – místa, události mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě Jsme Evropané – klíčové mezníky evropské historie;
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA Hodnoty, postoje, praktická etika – vytvoření povědomí o kvalitách typu odpovědnosti, spravedlnosti, respektování